

לשלול מחמאס את תקוותו לשינוי

written by מאיר בן שבת | 05.06.2025

קשה אך נסבל. כך, יש להניח, מסכמים בחמאס את הערכת-המצב הכללית, בסיומו של השבוע השלישי למבצע "מרכבות גדעון" ברצועת-עזה.

הפעילות ההתקפית של צה"ל במסגרת המבצע לצד המהלכים שנעשו לצמצום שליטתו של חמאס בסיוע ההומניטארי המועבר לרצועה, אמנם הגבירו את הלחץ על ראשי אירגון הטרור, אך לא במידה שגרמה להם לרוץ למתווכים ולהסכים לוותר על חלק מ"קלפי-המיקוח" או על דרישותיהם הבסיסיות במשא-ומתן, רק בשביל לבלום את ישראל ולקנות עוד כמה שבועות של שקט.

יתרה מכך, הלחץ על ישראל בזירה הבינלאומית, שרשם השבוע שיאים חדשים, לצד הדיווחים בתקשורת על קוצר הרוח שטרמפ מגלה ביחס לפתרון בעיית עזה והמחלוקת המתרחבת בתוך ישראל בנוגע למלחמה, היוו בעיני חמאס גורם מאזן להפסדים שהוא רשם בשטח.

עליהם נוספו גם רצף התקריות שגרמו לאבדות ולנפגעים ישראלים, הירי הנמשך של הטיילים מצד החות'ים בתימן וכן הפיגועים בארה"ב שבעיני חמאס הם ביטוי עממי אותנטי לתמיכה בפלסטינים ולהתנגדות למהלכי-ישראל.

מעל הכל, מה שמונע את שבירת רוחו של חמאס בשלב הזה הוא הידיעה אין הדבר תלוי אלא בו. לדידם של בכירי חמאס, בכל רגע שירצו הם יוכלו לעצור את ההתקפה הישראלית ולחדש את שליטתם בשטח ובסיוע ההומניטארי.

מבחינתם, אלה הם שולי הביטחון הנחוצים להבטחת שרידותו של האירגון וקיומם מאפשר להם להתנהל מבלי לחשוש שהאירגון נתון לאיום קיומי. לשיתם, במצב כזה, כל עוד יימצאו בידיהם חטופים, הם יוכלו להגיע להסכם שיוציא את צה"ל מהרצועה ויאפשר את שיקומה וגם את בנייתו המחודשת של אירגון חמאס.

שלא במתכוון, ישראל תורמת לשמירת תקווה זו של חמאס. כל עוד היא רואה במבצע הצבאי אמצעי להפעלת לחץ על חמאס ולא להשמדתו המוחלטת, אין סיבה שחמאס יחשוב אחרת.

לחץ צבאי עוצמתי בדומה לזה שראינו בשבוע החולף עשוי לשחוק את התנגדותו של האויב לאורך זמן, אך לישראל אין את כל הזמן שיידרש לשם כך. מחירה של גישה כזו עלולים להיות כבדים מדי, הן בנוגע לחטופים, הן בהיבטי הפגיעה בכוחותינו, הן במישור המדיני והן ביחס לעורף ולכלכלה. למרכיב הזמן תפקיד מפתח שמחייב את ישראל לאמץ גישה אחרת, כזו שמגבירה את האפקט ומקצרת את הטווחים עד להשגת המטרות.

במקביל לפעילות העצימה של צה"ל בתוך הרצועה, ולצימצום שליטת חמאס בסיוע ההומניטארי, נכון להגביר את המאמצים בשלושה תחומים ולהביא לפגיעה בלתי הפיכה מבחינת חמאס.

הראשון: פגיעה בהנהגת האירגון בחו"ל. השני § מיטוט מנגנוני הממשל הרשמיים והלא-רשמיים ברצועה והשלישי § קידום יוזמת טראמפ להגירה מרצון של תושבי עזה.

בלי ההנהגה בחו"ל חמאס תאבד את מעמדה כתנועה אזורית

לאחר הפגיעה הקשה שישראל הסבה להנהגת חמאס ברצועת עזה, הפכה ההנהגה בחו"ל למוקד הכוח המשמעותי ביותר שמחזיק על כתפיו את תנועת חמאס.

פעילותה של המפקדה בחו"ל מהווה מכפיל כוח לחמאס ולה תרומה מכרעת בהפיכתו של האירגון לבעל השפעה אזורית, במיוחד לנוכח התנאים הקשים, שמגבילים את פעילותו מרצועת-עזה או מיו"ש.

בזמן שראשי חמאס בעזה חיים במחתרת וקולם לא נשמע, ממלאים את מקומם בהצגת מדיניות התנועה ובקידום ענייניה, שורה של בעלי תפקידים, הנמנים על ההנהגה "המדינית" של חמאס ומקיימים את מרכז-חייהם בחו"ל.

הם מחליפים את ההנהגה המסתתרת, גם בהופעות בבימות-התקשורת, ברשתות החברתיות, בכינוסים ובשיחות מדיניות. פעילותם לא מסתכמת בכך, הם מהווים גוף המטה של הארגון, שותפים בגיבוש מדיניותו ובהסברתה, אחראים לגיוס התמיכה המדינית והמשאבים הנחוצים לבניית יכולותיו של הארגון ולפעילותו באזורים השונים. חלקם ממלאים תפקידים מבצעיים החל מתיאום בין-אזורי למטרות טרור וכלה בהכוונה של פעילות קונקרטית בזירות שונות. צאלח עארורי, הזכור לשמצה, היה בין הפעילים המוכרים לציבור אך כמוהו יש עוד כשלושים פעילים.

חאלד משעל, מוסא אבו מרזוק, באסם נעים, סאמי אבו זוהרי, עזאת רשק, אוסאמה חמדאן, מחמוד מרדאוי, טאהר נונו, זאהר ג'ברין הם שמות מוכרים לכל מי שעוקב אחר פעילות חמאס.

התפקיד המרכזי שממלאת מפקדה זו, כמו גם מאמציה לגרור את ישראל למלחמה אזורית רב-זירתית, מחייבים את המערכת הישראלית לנקוט מאמץ נחוש ושיטתי נגדה עד לניטרול כל מרכיביה. במיוחד לאחר הטבח המפלצתי ב-7 אוקטובר שעליו תפארתה ולאחר הניסוח הבהיר שסיפק חאלד משעל על מחויבותה המוחלטת של חמאס להשמיד את מדינת ישראל (מהים ועד הנהר, מראש-הנקרה ועד לאילת).

בלי מפקדה יעילה בחו"ל ולאחר שאיבד חלק גדול מיכולותיו בעזה, חמאס עשוי לאבד את מעמדו כתנועה בעלת השפעה אזורית, גם אם ימשיך להתקיים באזורים שונים כאירגון מקומי נרדף. זהו אינטרס משותף לישראל ולשכנותיה ולכל מי שרואה במלחמה הממושכת הזו הזדמנות לעיצוב סדר אזורי חדש.

מיטוט הממשל מחייב לגדוע את ערוצי התקשורת שלו עם הציבור

גם במציאות הקשה שצה"ל כופה עליו, חמאס מצליח לשמר את משילותו ולהשליט סדר. המכשיר העיקרי לכך הוא האינטרנט. דרכו הוא מעביר הוא מגבש לעצמו את תמונת המצב ובאמצעותו ^[2] בערוצי שידור שונים ^[2] הוא מעביר מסרים וגם הנחיות סדורות לתושבים. לצורך אכיפת הסדר והשלטת מרותו הוא מפעיל את יחידת ה"חץ" ^[2] מנגנון חצי-רשמי שמופעל על ידי משרד הפנים, חלק ניכר מאנשיו שרתו במטרת חמאס או במנגנים ביטחוניים אחרים של האירגון. הציבור בישראל נחשף למנגנון זה בעיקר דרך סרטוני הזוועה בהם נראים אנשי ה"חץ" יורים בברכיהם של מי שגנבו ממחסני חמאס או לא נשמעו להנחיות האירגון. הפצת הסרטונים משרתת את האינטרס של חמאס להפגין שליטה ולהרתיע את מתנגדיו.

כדי למוטט את שלטון חמאס חיוני לבודד אותו גם תקשורתית. נכון לפעול לשיתוק ערוצי האינטרנט של האירגון, להכביד עליו במלאכת בניית תמונת המצב, בתיאום בין מרכיביו ומעל הכל ^[2] בהפגנת נוכחותו והנחיותיו לציבור.

לצד זאת, חיוני לפגוע באופן שיטתי בכל מנגנוניו ולנטרל גם את אנשיו המופקדים על המערכות האזרחיות. אכן, תוצאה אפשרית של צעדים אלה עלולה להיות הגברת אי הסדר ברצועה, אך במצב שבו חמאס מחזיק בכוח במוסרות השילטון, זו תחנה בלתי נמנעת בדרך לניתוקו מהן.

העברת נשק לגורמים בעזה ^[2] הנזק גדול מהתועלת

אם נכונים הפרסומים בדבר העברתם של אמצעי לחימה על ידי ישראל לגורמים בעזה המתנגדים לחמאס, כי אז נכון לבחון מחדש את המדיניות הזו.

בשעה שישראל נאבקת על פירוז הרצועה מנשק ומיכולות צבאיות ^[2] אין זה נכון להגדיל את המלאי, גם אם זה משרת את הרצון לפגוע בחמאס.

ביטויי סלידה, תיעוב והתרחקות מחמאס מצד גורמים ברצועה, לא אמורים להפתיע אותנו, אך אין לראותם כמייצגים מגמה שלטת או כוחות חזקים. ביחסי הכוחות שבין הגורמים השונים ברצועה, הסיכוי שאמצעי הלחימה ימצאו את דרכם לידי חמאס או שייעשה בו שימוש נגד ישראל ^[2] גדול מהסיכויים שיגרמו לפגיעה בחמאס.

זאת, עוד מבלי להיכנס להשלכותיה המדיניות ולמחירים הנוספים שיש למדיניות כזו.

יוזמת טראמפ ^[2] היא הפתרון האמיתי

יוזמתו של הנשיא טראמפ להגירה מרצון של תושבי עזה היא הזדמנות לשינוי יסודי היסטורי.

אסור לתת לה לשקוע בתוך סבך הסוגיות הקשורות בעזה ובמלחמה. ההתייחסות הזהירה מצד הגורמים הרשמיים בישראל ² עלולה להתפרש בקרב הפקידות הממשלתית כהססנות בנוגע לשימושו של רעיון זה וחמור מכך ³ בנוגע לכשרותו. במצב כזה ⁴ גורמי המערכת ינהגו כמי שקפאם שד ובסופו של יום תוחמץ הזדמנות זו.

עמידתו של הדרג המדיני מאחורי מתווה זה תוך הבהרת כשרותו והירתמות ליישומו ⁵ היא תנאי להצלחתו.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 06.06.2025.